

BESLUT
2012-12-03

Dnr: 2012-05441

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 15 oktober 2012 –
Enheten för utländska medborgare

Saken

Rätt till svenskt studiestöd för
tredjelsmedborgare

Nämndens beslut

Nämnden beslutar att NN har grundläggande rätt till svenskt studiestöd från den sökta periodens början.

Nämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN, som är medborgare i Vitryssland, ansökte om studiemedel för studier vid ett universitet i Sverige under höstterminen 2012. Hon uppgav att hon kom till Sverige i december 2011 och är sammanboende med en EES-medborgare, som sedan november 2011 genomgår en doktorandutbildning i Sverige.

CSN avslog ansökan med motiveringen att NN inte är svensk medborgare och inte uppfyllde villkoren för studiemedel enligt bestämmelserna om grundläggande rätt till svenskt studiestöd eller enligt EU-rätten.

NN överklagade beslutet den 18 oktober 2012, bifogade ett anställningsavtal och anförde i huvudsak följande. Mannen är norsk medborgare och flyttade från ett EU-land till Sverige den 1 november 2011 för doktorandstudier med utbildningsbidrag. Den 1 november 2012 fick han anställning som doktorand.

CSN ändrade den 23 oktober 2012 sitt beslut och beviljade NN grundläggande rätt till svenskt studiestöd från och med vecka 44. Beslutet grundades på att CSN ansåg henne vara anhörig till migrerande arbetstagare under den tid mannen är anställd som doktorand.

CSN överlämnade ärendet den 26 oktober 2012 och framhöll i ett yttrande att NN:s man inte redovisar något arbete i Sverige före vecka 44 och att hon inte kan bedömas som anhörig till migrerande arbetstagare under den tiden.

NN inkom den 29 oktober 2012 med ett intyg från A-stad universitet. Av intyget framgår att mannen är antagen till en fyraårig forskarutbildning med utbildningsbidrag det första året och därefter anställning med lön.

Författningsbestämmelser

Av 1 kap. 4-6 §§ studiestödslagen (1999:1395) framgår att utländska medborgare som kan härleda rättigheter ifråga om sociala förmåner från EU-rätten och deras familjemedlemmar i vissa fall ska jämföras med svensk medborgare.

Av 3 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395) framgår att studiemedel får lämnas till studerande som inte är svensk medborgare, om den studerande är bosatt i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, samt har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här. Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd inte är uppfyllt, om det finns särskilda skäl för det.

Nämndens bedömning

NN är utländsk medborgare, har inte permanent uppehållstillstånd och det har inte framkommit särskilda skäl att i hennes fall bortse från kravet på permanent uppehållstillstånd. Det är därför bara om hon med stöd av EU-rätten ska jämföras med svensk medborgare som hon har grundläggande rätt till svenskt studiestöd.

EU-domstolen uttalade i dom av den 3 juli 1986 (mål 66/85 Lawrie-Blum) att fri rörlighet för arbetstagare är en av de grundläggande principerna inom gemenskapen och att begreppet arbetstagare i den mening som avses i fördraget inte kan tolkas olika beroende på vilken nationell lagstiftning det är fråga om, utan begreppet måste ges en gemenskapsrättslig definition. Detta begrepp ska definieras enligt de objektiva kriterier som kännetecknar ett anställningsförhållande, med beaktande av de berörda personernas rättigheter och skyldigheter. Det viktigaste kännetecknet för ett anställningsförhållande är att en person, under en viss tid, mot ersättning utför arbete av ekonomiskt värde åt någon annan under dennes ledning.

Vid bedömning av en person som genomgår en doktorandutbildning vid ett svenskt statligt universitet bör följande särskilt beaktas:

- Universitets huvuduppdrag är att ge utbildning och bedriva forskning (jfr 1 kap. 2 § högskolelagen, 1992:1434).
- Till utbildning på forskarnivå får i princip bara antas sökande som anställs som doktorand eller som beviljas utbildningsbidrag för doktorander (se 7 kap. 36 § högskoleförordningen, 1993:100).

- Den som är anställd som doktorand ska främst ägna sig åt sin egen utbildning, men får högst 20 procent av heltid arbeta med utbildning, forskning eller administration med mera (se 5 kap. 2 § högskoleförordningen).
- Den som har utbildningsbidrag får bara om det finns särskilda skäl undervisa eller utföra något annat arbete som omfattar mer än 20 procent av heltid (se 12 § förordningen, 1995:938, om utbildningsbidrag för doktorander).
- Både lön från anställning och utbildningsbidrag för doktorander ska tas upp som inkomst i inkomstslaget tjänst (jfr 11 kap. 34 § inkomstskattelagen, 1999:1229).

Den som genomgår en doktorandutbildning och erhåller ersättning för detta arbete får vid en samlad bedömning anses vara arbetstagare enligt den gemenskapsrättsliga definitionen, oavsett om arbetstagaren får ersättning i form av lön eller skattepliktigt utbildningsbidrag.

NN:s man var migrerande arbetstagare vid den sökta periodens början. NN har därför i egenskap av anhörig till migrerande arbetstagare grundläggande rätt till svenskt studiestöd från periodens början. Överklagandet ska därför bifallas.

Mats Törnered

Cecilia Hedenström

Beslut har fattats av Bertil Ekholm, ordförande i Överklagandenämnden, Charlotte Waas, vice ordförande, Mats Törnered, direktör, samt ledamöterna Natalia Glowniak, Marie-Louise Holmberg, Margareta Lindhagen, Ulrika Lindmark och Christian Sjöstrand.

Föredragande: Cecilia Hedenström

Kopia till: CSN
CSN, rättsavdelningen